

INNLEDNING TIL OPPSTARTSAMLING I PROSJEKTET ”AREALPLANLEGGING OG BEREDSKAP FOR FREMTIDENS KLIMA” (AREALKLIM)

Carlo Aall
Vestlandsforsking

Overordna tematikk

Klimaendringer

Endringsprosesser i
samfunnet

↓

↓

↓

↓

↓

↓

Klima

Offentlig forvaltning
og private aktører

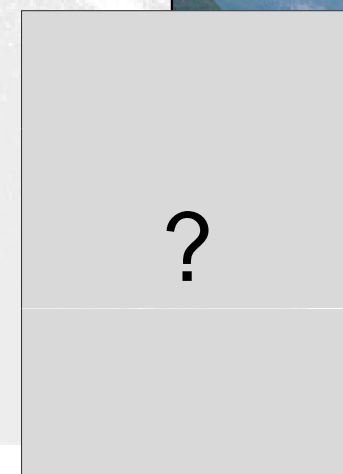
Naturskade

Arealplanlegging

Fysisk infrastruktur

Politisk bakgrunn

- **NOU om klimatilpasning (2010)**
  - Påpeker behov for å styrke plankapasiteten i kommunene gjennom øremerkede midler, behovet for å avklare statlig ansvarsforhold innen bl.a. overflatevannhåndtering og styrke kunnskapsgrunnlaget
- **Stortingsmelding om utbyggings av strømmettet (2012)**
  - Gir (overraskende) liten omtale av sårbarhet for klimaendringer og behov for klimatilpasning for strømmettet
- **Stortingsmelding om flom og skred (2012)**
  - Mindre lov- og forskriftsendringer varsles men ingen endring av ansvar eller organisering i forvaltningen
  - Overordnede sider ved klimatilpasning og forvaltning av overvann og stormflo/havnivå utsatt til stortingsmelding om klimatilpasning
- **Stortingsmelding om klimatilpasning (2012)**
  - Ikke framlagt ennå

Noen viktige avklaringer i Stortingsmelding om flom og skred (1)

- **Kartlegging av fare og risiko**

- Effekter av klimaendring skal inngå i risikovurdering
- Faresonekartlegging

NVE skal i samspill med kommunene gjennomføre detaljert faresonekartlegging for snøskred, steinsprang og jordskred. Videreføre kartlegging på kvikkleire og fjellskred, oppdatere flomsonekart bl.a for å fange opp effekter av klimaendringer

- Lokale nedbørsflommer

”Kommunene bør kartlegge flomforholdene knyttet til bekker og overvann i tettbebyggelse som grunnlag for planlegging av framtidsrettede løsninger for flom- og overvannshåndtering”

- **Arealplanlegging**

- Vil lempe sikkerhetskrav for skred

Forslag om forskriftshjemmel i PBL som vil åpne for lemping av kravene ved mindre tiltak

- Statlig planretningslinje (i tråd med NVEs retn.linjer nr 2-2011)

Avklaring på planstadiet om (evt. på hvilke vilkår) et utbyggingsområde tilfredsstillende kravene til sikkerhet

Noen viktige avklaringer i Stortingsmelding om flom og skred (2)

- **Sikringstiltak**

- Varsler lovarbeid for å klarlegge ansvar rundt sikring

Klart definert ansvar for *ny* bebyggelse og infrastruktur, men uklarhet rundt ansvar for sikring av *eksisterende* bebyggelse der det avdekkes naturfare i etterkant av utbyggingen og ingen kan lastes for at sikring ikke var gjennomført

OED vil revidere naturskadeloven kap. 3 om sikring mot naturskader bl.a for å klarlegge kommunenes ansvar for sikring.

- Viderefører distriktsandel

Ved sikringstiltak i NVEs regi vil man videreføre krav om lokal medfinansiering (distriktsandel) på 20% og kommunalt tilsyn med anleggene

- **Overvåkning og varsling**

- Bedre flomvarsling i små vassdrag som er særlig utsatt som følge av klimaendringer
- Utvikling av regionale skredvarsler, men opp til lokale aktører å vurdere overvåking og varsling av konkrete dalsider og skredbaner

Viktige erfaringer (1)

- **KS klimaendring og naturskade (utredningsprosjekt for KS FoU, 2008)**
  - Ansvar for forebygging og sikring er definert, men fragmentert (særlig for skred) og blir etterlevd i varierende grad. Skadefenomener som opptrer med økt intensitet, på nye steder eller til uvante tider av året, framstår som "nye" naturskadeutfordringer. I slike tilfeller kan manglende kunnskap og oppmerksomhet skape uklarhet.
  - Dagens todelt naturskadeerstatning gir stor grad av sikkerhet for publikum og bør opprettholdes. Tilskuddsordningene for sikringstiltak (Statens naturskadefond og NVE) fungerer tilfredsstillende, men har for små rammer til å møte behovet. Sikring mot økt havnivå bør innlemmes i NVEs tilskuddsordning.
  - Mer info: <http://www.vestforsk.no/rapport/naturskade-i-kommunene-sluttrapport-fra-prosjekt-for-ks>
- **Noradapt (forskningsprosjekt for forskningsprogrammet NORKLIMA, 2011)**
  - Norske kommuner kan sette klima på dagsorden og lokale scenarioer for både klima og samfunnsutvikling er til god hjelp. Men fortsatt er personlig engasjement i administrasjonen en nøkkelfaktor. Og uten finansiering av virksomme virkemidler kan tilpasningen utebli. De små kommunene har imidlertid problemer med å skaffe ressurser til dette arbeidet.
  - Mer info: <http://www.cicero.uio.no/webnews/index.aspx?id=11616&lang=no>

Viktige erfaringer (2)

- **Civilclim (forskningsprosjekt for forskningsprogrammet NORKLIMA, 2011)**
  - For lite samarbeid mellom og innen relevante forvaltningsnivå på temaet klimatilpasning og beredskap, og tilgjengelig kunnskap om klimaendringer er fortsatt ikke innarbeidet i eksisterende nasjonale kartleggingssystem for vurdering av skred- og flomfare.
  - Den lokale kunnskapen om lokale forhold som kan være kritisk i forhold til konsekvenser av ekstremvær er i ferd med å forvitte.
  - Fylkesmannens beredskapsavdelinger mangler kunnskap om atypiske ekstremværhendelser, har for liten kapasitet til å arbeide med tilpasning til klimaendringer og har for stort fokus på krisehåndtering sett i forhold til -forebygging.
  - Mer info: <http://www.vestforsk.no/prosjekt/sivil-beredskap-og-klimasaarbarheit-civilclim>
- **KS klimaendring og infrastruktur (utredningsprosjekt for KS FoU, 2011)**
  - Beskrevet en metode å begynne arbeide lokalt med klimatilpasning innenfor temaene arealforvaltning, vannforsyning, avløps- og overvannshåndtering, offentlige bygg, offentlig transport, transportinfrastruktur og kraftoverføring og elektronisk kommunikasjon.
  - Mer info: <http://www.ks.no/tema/Samfunn-og-demokrati/Klima-og-miljo/Nye-rad-om-hvordan-komme-i-gang-med-klimatilpasning/> og http://www.ks.no/PageFiles/22580/klimatilpasning_hefte2012_EV.pdf

Hva vil skal prøve å finne ut

- **Hvorfor gikk det som det gikk?**
  - Lovgrunnlag?
  - Arealplanlegging (ROS-analyse, selve planleggingen, iverksetting av planene)?
  - Drift og vedlikehold av fysisk infrastruktur?
  - Individens risikoadferd?
  - Endret klima?
  - "Act of good" – en risiko man ikke kan planlegge seg vekk fra...
- **Hva kan vi lære av hendelsene?**
  - Endre lovverket?
  - Klargjøre roller?
  - Øke plankompetanse og –kapasitet?
  - Bedre innhold og prosess i arealplanleggingen?
  - Endret individadferd?
  - Annet?
- **Hvordan følger kommunene opp "nye" råd?**
- **Hvordan styrke planundervisningen?**

Hvordan vi skal finne dette ut

